

РОЗДІЛ 5 ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК 316.776 : 339.92

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.38.31>

СТРАТЕГІЇ І ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ БІЗНЕС-АНГЛІЙСЬКОЇ STRATEGIES AND APPROACHES TO TEACHING BUSINESS ENGLISH

Вірстюк О.Д.,*orcid.org/0009-0004-8785-1429**викладач кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій
Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»***Куцела М.М.,***orcid.org/0009-0002-1225-2988**викладач кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій
Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»***Зубрицький Р.Я.,***orcid.org/0000-0002-9581-7309**викладач кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій
Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»*

У статті розглядаються основні стратегії та підходи до викладання бізнес-англійської мови (Business English), що є невід'ємною частиною підготовки спеціалістів у різних сферах у сучасному глобалізованому світі. Зважаючи на постійне зростання ролі міжнародного бізнесу, володіння англійською мовою стає важливою конкурентною перевагою для фахівців. У дослідженні акцентується увага на інтерактивних методах навчання, таких як рольові ігри, тематичні кейси, використання мультимедійних матеріалів та симуляції реальних бізнес-ситуацій.

Окремо аналізуються підходи до інтеграції англійської мови у спеціалізовані сфери діяльності, що дозволяє студентам одночасно вивчати професійні терміни та поглиблювати знання мови.

У статті розглядаються також новітні цифрові інструменти, такі як онлайн-платформи для вивчення ділової англійської, які сприяють індивідуалізації навчального процесу та підвищенню мотивації студентів.

Окрема увага приділяється питанням міжкультурної комунікації, що є ключовим компонентом навчання бізнес-англійської. Розглядаються стратегії розвитку навичок міжкультурного спілкування та адаптації до мовного середовища у бізнес-спілкуванні.

У статті розглядаються традиційні і сучасні підходи до викладання бізнес-англійської, зокрема застосування проектного навчання, що дозволяє студентам розробляти власні бізнес-проекти англійською мовою, удосконалюючи як лексичні, так і комунікативні навички. Інтеграція практичних завдань і використання реальних прикладів із бізнес-практики суттєво покращують засвоєння матеріалу.

Успішне навчання бізнес-англійської вимагає комплексного підходу, який включає врахування особливостей студентів, їхніх професійних потреб і рівня мовної підготовки. Стаття стане корисною для викладачів англійської мови, методистів, а також усіх, хто прагне вдосконалити методику викладання ділової англійської.

Ключові слова: стратегії викладання, бізнес-англійська, ділова англійська, підходи до викладання, міжкультурна комунікація, бізнес-середовище.

The article studies the main strategies and approaches to teaching Business English, integral to training specialists in various fields in the modern globalized world. Given the constant growth of the role of international business, proficiency in English is becoming an important competitive advantage for specialists. The study focuses on interactive teaching methods, such as role-playing games, thematic cases, multimedia materials, and simulations of real business situations.

Separately, approaches to integrating English into specialized areas of activity are analyzed, allowing students to learn professional terms and improve their language knowledge simultaneously.

The article also examines the latest digital tools, such as online platforms for learning Business English, which contribute to individualizing the educational process and increasing student motivation.

Special attention is paid to intercultural communication issues, a key component of teaching Business English. Strategies for developing intercultural communication skills and adapting to the language environment in business communication are considered.

The article examines traditional and modern approaches to teaching business English, particularly project-based learning, which allows students to develop their own business projects in English, improving lexical and communicative skills. The integration of practical tasks and the use of real examples from business practice significantly improve the assimilation of the material.

Successful business English teaching requires a comprehensive approach that considers students' characteristics, their professional needs, and the level of language training. The article will be useful for English teachers, methodologists, and anyone seeking to improve the methodology of teaching business English.

Key words: teaching strategies, Business English, teaching approaches, intercultural communication, business environment.

Постановка проблеми. Ділова англійська, спеціалізована галузь вивчення англійської мови, зосереджена на мовних і комунікативних потребах, характерних для бізнес-середовища. Вона охоплює низку мовних навичок, адаптованих до професійного контексту, включаючи ділове письмо, презентації, переговори та офіційне спілкування. Майстерне володіння діловою англійською дозволяє професіоналам впевнено орієнтуватися в складнощах корпоративного світу, гарантуючи, що їхні повідомлення передаються чітко та ефективно, незалежно від їхньої рідної мови. Для тих, хто не є носієм мови, набуття рівня ділової англійської означає не лише вивчення лексики та граматики; мова йде про розуміння нюансів професійного спілкування та адаптацію до очікувань глобальної бізнес-аудиторії. Хоча потреба у володінні діловою англійською очевидна, шлях до її досягнення може бути складним як для учнів, так і для викладачів. Викладання ділової англійської вимагає спеціалізованого підходу, який виходить за рамки загального навчання англійської мови, вимагаючи розуміння бізнес-контексту, конкретних потреб учнів і культурних факторів, які впливають на спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації зосереджуються на різноманітних стратегіях і підходах до викладання бізнес-англійської мови, всебічно їх розкриваючи і характеризуючи. Для прикладу, П. Девіс та Е. Пірс [5] розглядають нові підходи до викладання ділової англійської мови у немовних закладах вищої освіти, зокрема інтегроване вивчення спеціальних дисциплін та ділової іноземної мови. В. Сироткіна у статті «Ефективне викладання Business English: підходи та рекомендації» надає рекомендації для викладачів, зокрема орієнтацію на словниковий запас для роботи зі студентами та використання тематичних досліджень для практики навичок говоріння та письма. Л. Істон [6] пропонує модель інтегрованого навчання, яка поєднує вивчення міжнародної економіки та англійської мови, з використанням стратегій візуалізації та інших методів. Ю. Дегтярьова розглядає сучасні методичні підходи щодо вивчення англійської мови та наголошує на ролі англійської мови в процесі глобалізації [1]. З. Малюська [2] пропонує цінний внесок у розуміння педагогіки викладання іноземної мови та її застосування при викладанні та вивченні мови у глобальному контексті. Комунікативні

аспекти викладання бізнес-англійської аналізує О. Петрушенко [4]. Ці та багато інших авторів надають цінні інсайти у сфері викладання бізнес-англійської мови, пропонуючи різноманітні стратегії та підходи для підвищення ефективності навчання.

Постановка завдань. Основна **ціль** цієї статті – надати вчителям та викладачам англійської мови, професіоналам та іншим зацікавленим сторонам практичні поради та методи ефективного викладання ділової англійської. Для досягнення цілі поставлено наступні **завдання**: визначити головні засади та кроки до ефективного викладання ділової англійської; проаналізувати основні підходи до використання технологій у викладанні бізнес-англійської; охарактеризувати роботу з міжкультурними особливостями під час навчання ділової англійської.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, ефективне навчання ділової англійської починається з глибокого *розуміння потреб учнів*. Враховуючи спеціалізований характер ділової англійської мови, дуже важливо адаптувати навчання до конкретних професійних умов, рівня володіння мовою та навчальних цілей студентів. Роблячи це, викладачі можуть переконатися, що їх викладання є релевантним, цілеспрямованим та ефективним, що зрештою призведе до покращення навичок спілкування в бізнес-середовищі.

За словами Ю. Дегтярьової, одним із перших кроків у підготовці матеріалів до занять з ділової англійської є *розуміння професійної підготовки слухачів*. Це передбачає визначення робочих ролей учнів, галузей і конкретних мовних навичок, які їм потрібні для ефективного виконання завдань [1].

Також учена наголошує, що учні, які вивчають ділову англійську, мають широкий спектр професій, кожна зі своїми вимогами до спілкування. Наприклад, фінансовому аналітику може знадобитися зосередитися на мові фінансових звітів і презентацій, тоді як менеджеру з маркетингу можуть знадобитися навички переконливого написання та презентації продукту. *Розуміння конкретних робочих ролей учнів* дозволяє педагогам зосередитися на мовних функціях і словниковому запасі, які найбільше відповідають їхній роботі. Крім того, різні галузі мають свій власний жаргон і переважні способи спілкування. Наприклад, мова, яка використовується в юриспруденції,

значно відрізняється від тієї, що використовується в індустрії технологій. Тому при плануванні уроків важливо враховувати галузеві потреби учнів. Пристосування уроків до конкретних бізнес-секторів передбачає інтеграцію в навчальну програму матеріалів і сценаріїв, характерних для конкретної галузі. Наприклад, використання реальних ділових документів, таких як контракти, звіти та електронні листи від індустрії учнів, може надати практичні приклади та покращити навчання. Крім того, рольові вправи, які імітують звичайні бізнес-взаємодії в їхньому секторі, можуть допомогти учням практикувати мову, яка їм потрібна в реальних ситуаціях. Наприклад, урок для професіоналів у сфері охорони здоров'я може включати приклади спілкування з пацієнтами або мову медичних звітів. Подібним чином уроки для тих, хто працює в галузі роздрібної торгівлі, можуть зосереджуватися на взаємодії з клієнтами та продажах [1].

О. Петрушенко стверджує, що *розуміння рівня володіння мовою учнями* має вирішальне значення для ефективного навчання. Учні на різних рівнях вимагають різних підходів, і визначення цих рівнів на ранній стадії дає змогу викладачам належним чином розробити складні уроки. Перед початком навчання важливо провести початкове оцінювання, щоб зрозуміти поточний рівень володіння мовою учнів. Це оцінювання може мати різні форми, такі як письмові тести, усні співбесіди або діагностичні завдання, які відображають типи спілкування, до якого учні залучатимуться протягом курсу. Результати цих оцінок дають цінну інформацію про сильні та слабкі сторони кожного учня, що дозволяє педагогам відповідним чином адаптувати свої уроки. Діагностичні тести можуть бути особливо корисними для визначення конкретних областей, де учням може знадобитися додаткова підтримка. Наприклад, діагностичний тест може виявити, що учень має хороші навички письма, але має проблеми з розмовним спілкуванням, особливо в офіційних ділових умовах.

Після того, як рівень кваліфікації оцінено, важливо диференціювати навчання, щоб задовольнити різноманітні потреби учнів. Наприклад, учням початкового рівня може знадобитися сильна увага до основної ділової лексики та базових структур речень, тоді як учням з вищим рівнем можуть бути корисні уроки використання нюансів мови, таких як ідіоматичні вирази та техніки переконання. Диференціація також може передбачати зміну видів діяльності та матеріалів, які використовуються в класі. Наприклад, учні з вищим рівнем мови можуть працювати над складними тематичними дослідженнями або брати участь у дебатах про бізнес-етику, тоді як

початківці можуть зосередитися на простіших рольових вправах або вправах на аудіювання [4, с. 132].

З. Малюська наголошує, що *постановка чітких і досяжних навчальних цілей* є критично важливим компонентом ефективного навчання ділової англійської. Навчальні цілі мають бути конкретними, вимірюваними, досяжними, актуальними та обмеженими у часі (SMART). Наприклад, замість того, щоб ставити розпливчасту мету на кшталт «покращити ділове письмо», більш ефективною метою може бути «на наступне заняття (протягом 20 хвилин, на завтра...) написати чіткий та лаконічний діловий електронний лист, використовуючи відповідний тон, структуру та лексику, вивчену протягом заняття (7–10 речень, 10–12 слів фраз активного вокабуляру)». Така конкретна ціль дає учням чітку мету, до якої вони повинні прагнути, і дозволяє педагогу відстежувати прогрес і розуміти наскільки вдало був поданий новий матеріал, чи він є зрозумілим для студентів, чи потрібно до нього повертатись на наступному занятті, а студентам це дає змогу, перш за все, побачити у яких конкретних ситуаціях вони зможуть використовувати щойно вивчений матеріал. Крім того, навчальні цілі мають бути реалістичними та враховувати початковий рівень знань учнів і час, який вони мають для навчання. Нереалістичні цілі можуть призвести до розчарування, тоді як досяжні цілі допомагають зміцнити впевненість і мотивацію.

Зрештою, дуже важливо узгоджувати мовні навички, яким навчають, із специфічними потребами спілкування у професійних ролях учнів. Це означає зосередитися на типах спілкування, які вони фактично використовуватимуть у своїй роботі, наприклад, написанні звітів, проведенні презентацій або угоді. Завдяки тому, що мовні навички, яким навчають, мають безпосереднє відношення до професійного контексту учнів, викладачі можуть допомогти учням досягти більшого успіху в кар'єрі [4, с. 134].

Погоджуємось з думкою О. Огурцової, що одним із найефективніших способів викладання ділової англійської є *використання автентичних матеріалів*. Це матеріали, які відображають реальну мову та завдання, з якими учні стикаються у своєму професійному житті. Використовуючи документи з реального світу та симуляції, викладачі можуть надати учням практичний досвід, який безпосередньо стосується їх робочого середовища. Використання реальних ділових документів, таких як електронні листи, звіти, контракти та маркетингові матеріали, може значно покращити процес навчання. Наприклад, аналіз річного звіту компанії може допомогти

учням ознайомитися зі специфічною лексикою та фразами, які використовуються у фінансовій звітності. Окрім надання лінгвістичних переваг, автентичні матеріали також пропонують контекстуальне розуміння. Учні можуть побачити, як мова використовується в реальних бізнес-сценаріях, що допомагає в розвитку їхніх аналітичних навичок і розуміння ділової практики [3, с. 50].

Також не можемо не згадати про концепцію *використання навчання на основі конкретних випадків і симуляцій* у викладанні ділової англійської. Симуляції можуть відтворювати бізнес-сценарії реального життя, де учні повинні застосовувати свої мовні навички для вирішення проблем, прийняття рішень і ефективного спілкування. Наприклад, симуляція може передбачати управління проектом, де учні мають вести переговори із зацікавленими сторонами, складати проектні пропозиції та представляти свої плани раді директорів. Займаючись моделюванням, учні можуть розвинути свою здатність орієнтуватися в складних бізнес-ситуаціях, використовуючи англійську як засіб спілкування.

Ю. Дегтярьова стверджує, що *рольова гра* – ще один потужний інструмент в арсеналі вчителя ділової англійської. Це надає учням можливість практикувати мову в реалістичних ситуаціях, роблячи перехід із класної кімнати на робоче місце плавнішим та ефективнішим. Рольова гра передбачає призначення учням конкретних ролей у змодельованому бізнес-контексті, наприклад, покупця, продавця, менеджера чи клієнта. Наприклад, рольова вправа може включати переговори між постачальником і роздрібним продавцем, де учні повинні використовувати переконливу мову, роз'яснити умови та досягти взаємовигідної угоди. Рольові ігри також заохочують учнів експериментувати з мовою, випробовувати нову лексику та розвивати впевненість у використанні англійської мови в різних бізнес-контекстах.

На додаток до загальних рольових ігор особливо корисними є *спеціальні симуляції ділових зустрічей, переговорів і презентацій*. Ці симуляції імітують фактичний процес проведення зустрічей, укладання угод або проведення презентацій, дозволяючи учням практикувати не лише мову, але й міжособистісне спілкування, навичок, необхідних у цих ситуаціях. Наприклад, під час симуляції ділової зустрічі учні можуть тренуватися відкривати та закривати зустріч, керувати обговореннями та підсумовувати ключові моменти. У симуляції переговорів вони можуть працювати над вираженням своїх інтересів, йти на поступки та досягати домовленостей. Під час симуляції презентації учні можуть зосередитися на структуруванні свого виступу, ефективному

використанні візуальних посібників і залученні аудиторії [1].

П. Девіс та Е. Пірс приділяють значну увагу *навчанню на основі завдань (TBL – Task-based Learning)* – це підхід, який наголошує на виконанні значущих завдань як на основному методі навчання. У контексті ділової англійської TBL є особливо ефективним, оскільки він відображає дії, які учні повинні виконувати у своїх професійних ролях. Завдання в підході TBL розроблені таким чином, щоб відображати реальну бізнес-діяльність, наприклад написання бізнес-плану, проведення дослідження ринку або підготовка бюджету. Ці завдання вимагають від учнів використання певних мовних функцій і словникового запасу, таким чином розвиваючи свою здатність виконувати ці дії англійською. Наприклад, завдання може включати написання електронного листа для потенційного клієнта, де учні повинні потренуватися використовувати ввічливу мову, чітко структурувати своє повідомлення та відповідати потребам клієнта. TBL також заохочує спільне навчання, оскільки учні часто працюють у групах для виконання завдань, що може покращити їхні навички командної роботи та спілкування.

Навчання на основі проектів (PBL – Project-Based Learning) – це пов'язаний підхід, який передбачає роботу учнів над розширеними проектами, які імітують реальні бізнес-завдання. Наприклад, учні можуть працювати над розробкою маркетингової кампанії для нового продукту, де вони повинні проводити дослідження, створювати рекламні матеріали та представляти свої ідеї експертній групі. Цей підхід вимагає від тих, хто навчається, застосовувати низку мовних навичок протягом тривалого періоду, допомагаючи консолідувати їх навчання. PBL особливо ефективний для ділової англійської мови, оскільки він відображає складність і тривалість реальних бізнес-проектів. Це також дозволяє учням контролювати своє навчання, оскільки вони мають більше контролю над змістом і напрямком проекту [5].

Інтеграція технологій у викладання ділової англійської мови відкрила нові можливості для покращення навчання. Існує широкий спектр цифрових інструментів, які можуть покращити викладання та вивчення ділової англійської мови. Наприклад, програми для вивчення мов, такі як *Duolingo* або *Memrise*, пропонують спеціальні вправи на словниковий запас, а такі інструменти, як *Grammarly*, можуть допомогти учням покращити свої навички письма, надаючи миттєвий відгук щодо їхньої граматики та стилю. Крім того, комунікаційні платформи, такі як *Slack* або *Microsoft Teams*, можна використовувати для імітації реального спілкування на робочому

місці, дозволяючи учням практикуватися в написанні електронних листів, участі в обговореннях і управлінні проектами англійською мовою. Ці інструменти забезпечують більш захоплюючий і реалістичний досвід навчання, допомагаючи учням розвивати навички, необхідні для досягнення успіху на сучасному робочому місці.

Крім цифрових інструментів, існує безліч онлайн-ресурсів і платформ, які можна використовувати для практики ділової англійської. Такі веб-сайти, як *BBC Learning English* або *Business English Pod*, пропонують подкасти, відео та вправи, спеціально розроблені для тих, хто вивчає бізнес. Ці ресурси можуть доповнювати навчання в класі та надавати учням додаткові можливості практикувати свої навички слухання, говоріння, читання та письма в бізнес-контексті.

Крім того, онлайн-платформи, такі як *LinkedIn Learning*, пропонують курси з ділового спілкування, презентаційних навичок та інших актуальних тем, надаючи учням доступ до високоякісних інструкцій і можливостей професійного розвитку. Ці платформи можуть бути особливо корисними для учнів, яким потрібно розвивати певні навички або які шукають більш гнучкі варіанти навчання.

Д. Вуд наголошує, що у глобальному бізнес-середовищі спілкування виходить за межі простого володіння мовою; воно також вимагає глибокого розуміння культурних відмінностей бізнес навичок, необхідних у цих ситуаціях. Наприклад, викладачі можуть включити модулі про культурні аспекти, такі як індивідуалізм проти колективізму, де учні досліджують, як ці цінності впливають на ділову практику та стилі спілкування. В індивідуалістичних культурах, таких як Сполучені Штати, наголос може бути зроблений на особистих досягненнях

і незалежності, тоді як колективістські культури, такі як Японія, надають пріоритет груповій гармонії та консенсусу. Розуміння цих культурних аспектів може допомогти учням адаптувати своє спілкування, щоб воно було більш ефективним і поважним у різних культурних контекстах. Однією з ефективних методик є використання заходів культурного порівняння, коли учні зіставляють і порівнюють свої власні культурні норми з нормами інших країн. Інша техніка – це включення сценаріїв рольових ігор, які імітують міжкультурну ділову взаємодію. Наприклад, учні «розігрують» переговори, де вони повинні орієнтуватися в культурних очікуваннях партнера з іншої країни. Крім того, викладачі можуть заохочувати учнів працювати з автентичними матеріалами, такими як статті, відео та тематичні дослідження, які висвітлюють успішні міжкультурні ділові взаємодії [7].

Висновки. У статті ми досліджували різні стратегії та техніки ефективного викладання ділової англійської, наголошуючи на необхідності індивідуального підходу, який відповідає конкретним потребам учнів. Ми проаналізували важливості розуміння професійної підготовки учнів та оцінки рівня їх володіння мовою для розробки цільового навчання. Також ми розглянули ефективні методи навчання, включаючи використання автентичних матеріалів, рольові ігри, навчання на основі завдань та інтеграцію технологій. Можемо впевнено сказати, що глобальне бізнес-середовище характеризується постійними змінами, з регулярними появою нових комунікаційних проблем і можливостей. Педагоги повинні залишатися гнучкими та готовими коригувати свої методи навчання та матеріали, щоб відобразити ці зміни та задовольнити постійні потреби своїх учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дегтярьова Ю. В. Методика навчання студентів вищих немовних навчальних закладів читання англійською мовою для ділового спілкування: на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 «теорія та методика навчання : германські мови». Київ. 2006. 22 с.
2. Малюська З. В. Типові ситуації ділового спілкування для спеціалістів з економіки. *Вісник Житомирського державного університету ім.І.Франка*. 2006. Вип. 29. С. 96-99.
3. Огурцова О. Л. Навчання ділової англійської мови з використанням Інтернет-ресурсів. *Збірник наукових праць "Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки"*. Харків: Константа. 2006. Вип.10. С. 50-56.
4. Петрушенко О. О. Комунікативні аспекти вивчення ділової іноземної мови у вищих навчальних закладах економічного профілю. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*. 2011. Вип. 4. С. 131-136.
5. Davies P., Pearse E. *Success In English Teaching*, Oxford Handbooks for Language Teachers. Oxford University Press. 2000. 276 p.
6. Easton L. B. The 5 Habits of Effective PLCs. *Journal of Staff Development*, 36(6). 2015. p. 24-34.
7. Wood D. R. Professional learning communities: Teachers, knowledge, and knowing. *Theory into Practice*, 46(4). – 2007. – p. 281-290.